

Служитељ мира и љубави - Изложба у Музеју Српске Православне Цркве

У среду, 14. Маја 2025. године, у 19.30 часова у Музеју Српске Православне Цркве свечано ће бити отворена изложба поводом 80 година од упокојења Светог исповедника Доситеја Нишког и Загребачког под називом „Служитељ мира и љубави“ аутора презвитера Далибора Мидића, ђакона Будимира Кокотовића и гђе Звездане Остојић.

Митрополит Доситеј (у миру Драгутин) је рођен 5. децембра 1887. године у Београду као једино дете Јанићија и Роксанде Васић. Основну школу и шест разреда Гимназије завршио је у родном граду, после чега похађа Београдску богословију. Као ученик Богословије примио је монашки постриг 1898. године у манастиру Манасији. Наредне године је рукоположен у чин јерођаконa и јеромонаха. Кијевску духовну академију са степеном магистра богословља завршио је 1904. године, а затим одлази на студије богословских и филозофских наука у Берлину и Лајпцигу. По повратку је постављен за суплента Београдске богословије, а две године касније одлази на Сорбону, где наставља студије из социјалних наука. Крајем 1910. године одлази на студије у Женеvu где борави до почетка Балканског рата.

Свети Архијерејски Сабор Краљевине Србије га је изабрао за Епископа нишког почетком маја 1913. године. За епископа је хиротонисан у Саборном храму у Београду 12. маја исте године од Митрополита београдског Димитрија Павловића. Устоличен је у Нишу на празник Силаска Светог Духа – Педесетница, 2. јуна 1913. године. За време Првог светског рата поделио је судбину са својом паством и био интерниран у бугарски логор где је остао све до 1918. године. У време васпостављања редовног стања у Српској Православној Патријаршији после Првог светског рата, епископ Доситеј заузима положај потпредседника Средишњег Архијерејског Сабора и у том својству учествује у преговорима са Цариградском Патријаршијом око добијања Томоса. У Епархији нишкој је оставио неизбрисив траг на обнови духовног живота, подижући нове и обнављајући старе храмове, зидајући домове и сиротишта. Зановио је свештенство и дао велики допринос у обнови српског женског монаштва. Био је председник, члан или покровитељ многобројних добротворних установа и организација широм Краљевине Југославије. Његова пастирска делатност била је испуњена плодотворним мисионарењем међу Чесима и Словацима, као и учествовањем у организацији Српске Православне Цркве у Прикарпатској Русији и Чехословачкој. Као изасланик Светог Архијерејског Синода учествовао је на разним конференцијама у многим европским градовима.

Оснивањем Епархије загребачке 1931. године, једногласно је изабран за Митрополита те епархије са седиштем у Загребу. Устоличен је 9. априла 1933. године у загребачком Саборном храму Преображења Господњег. Плодотворни архипастирски, мисионарски и харитативни рад митрополит Доситеј је наставио на просторима Митрополије загребачке. У Загребу је основао први женски манастир посвећен Светој Петки, радећи на оспособљавању православних монахиња за рад у болницама и сиротиштима. Мисионарио је међу Словенцима, а 1936. године посетио је и далеку Индију. Као Митрополит загребачки, администрирао је епархијама Горњокарловачком (1936-1938) и Бањалучком (1938-1939), а више година је помагао остарелом епископу Мирону Николићу у вршењу епископске службе у Епархији пакрачкој. За време болести патријарха Варнаве Росића, као најстарији члан Синода управљао је пословима Српске Православне Цркве, а после патријарховог упокојења, до избора патријарха Гаврила 1938. године, администрирао је Архиепископијом београдско-карловачком и био чувар Патријаршијског трона. Убрзо по стварању Независне Државе Хрватске, у јеку хапшења виђенијих Срба, митрополит Доситеј је утамничен у Загребу. Од усташа физички и психички малтретиран, у тешком и бесвесном стању је

пребачен у Београд. Од последица затворског мучења упокојио се 13. јануара 1945. године у манастиру Ваведењу на Сењаку, где је и сахрањен.

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве је прогласио 1998. године Митрополита загребачког Доситеја Васића за исповедника вере православне, са датумом празновања 31. децембар/13. јануар. Свечани чин канонизације је обављен у храму Светог Саве на Врачару 2000. године. Мошти Светог исповедника Доситеја Нишког и Загребачког се чувају у Ваведењском манастиру у Београду.

Поводом осамдесет година од упокојења Светог исповедника Доситеја Нишког и Загребачког, Музеј Српске Православне Цркве у Београду приредио је изложбу под називом „Служитељ мира и љубави“. Пажљивим одабиром личних предмета, архивских докумената, фотографија и видео материјала за потребе ове изложбе коришћени су фондови Архива Светог Архијерејског Синода, Музеја Српске Православне Цркве, Музеја црквених старина Епархије нишке, Музеја и Архива Епархије загребачко-љубљанске, Музеја града Београда, Библиотеке Српске Патријаршије, Библиотеке Матице српске, Југословенске кинотеке, Хрватског државног архива, као и приватних колекција Небојше Панчића и др Павла Марека (Чешка Република).

spc.rs